

Redaccio :
25, rue Ecole de Droit,
MONTPELLIER
Administració :
30, rue des 3-Journées,
PERPIGNAN
Tresoreria :
SANTIAGO VILA
259, route d'Elne,
PERPIGNAN (P.-O.)
Compte de cecs postals
n° 57.675 Montpellier

19 DE JULIOL DEL 1946

CATALUNYA lliurà i guanyà la primera batalla contra el feixisme internacional

EDITORIAL

JA FA DEU ANYS...

La tragèdia s'alia sovint amb la glòria. Gairebé totes les gestes que compten en la història dels pobles lliures han estat pastades amb sang i dolor. Pla bé ho sabem els catalans que al llarg de la nostra existència nacional hem hagut de lluitar tantes vegades! Pla bé ho sabem tots aquells que, ara fa deu anys, foren els herois i els protagonistes del 19 de juliol del 1936! Fidel a una trajectòria gloriosa, Catalunya lliurava una gran i decisiva batalla per la seva existència pròpia i per la llibertat de tots els homes lliures del món. I aquella batalla, impulsada i dirigida pel seu President i pel seu Govern, fou el primer triomf de la llibertat damunt el totalitarisme.

D'això ja fa deu anys. Avui la gesta del 19 de juliol del 1936 ja pot començar a ésser valorada en les seves justes proporcions. Hom pot integrar-la a aquest conjunt vastíssim de batalles que han oposat durant aquest darrer decenni els homes lliures i les dictadures. La gesta del 19 de juliol té, doncs, un alt i magnífic ressò nacional i, alhora, constitueix l'aportació i el crit d'alerta més emictonant que un poble hagi pogut adreçar al món advertint-lo contra el perill del feixisme. Honor, doncs, als qui foren protagonistes i artífers de la victòria!

No! No estrabats de reivindicar una data, una gesta, uns homes. En tot cas es tractaria de glorificar-la. Només els esprits mesquins, les ànimes porugues i sense tremp, els castrats espirituals, podrien exercir llur esprít crític — i no crític — contra el 19 de juliol i els homes que el feren. Car el que importa no és l'ambició, ni la desviació d'uns pocs, ans bé l'unànim i heroic esforç de tot un poble, d'aquesta admirable Barcelona, gran i noble cor de Catalunya, que sota la direcció del Govern de la Generalitat en poques hores aixafà el feixisme. El fet és aquest i no cap altre; un poble que lluitava per al manteniment de les seves llibertats, per la salvació de la República, per aquest concepte de llibertat i de dignitat humana que agermana els homes dignes d'arreu del món.

I el fet és que això fou possible perquè Catalunya tenia unes institucions pròpies i que aquestes institucions, al front de les quals s'hi trobava l'inolvidable President Companys, saberen prevenir la tragèdia, primer, i guanyar la batalla, quan la batalla va produir-se. El poble, ardent i generós, totes les classes socials, fraternalment barrejades, sortiren al carrer contra els militars sollevats. Però que ningú oblidí que totes les forces d'ordre públic també ocuparen el seu lloc i que gràcies al fet que des d'un principi hi hagué una direcció contra l'escomesa, al centre la tarda del 19 de juliol Pérez Farràs lliurava al President Companys el cap dels militars faciosos, General Goded. A Saragossa i a Sevilla, focs obreristes de gran força, la lluita fou heroica, però les masses populars hagueren d'inclinarse vençudes. I és que a Saragossa i a Sevilla, les forces d'Ordre Públic estigueren absents de la lluita. Remarqueu, igualment, que la victòria de Catalunya donava arreu de la Península la gran embranzida als lluitadors de la República. Si el 19 de juliol Catalunya no hagués tingut el seu Govern i, per tant, no hagués pogut fer front ella mateixa, i valent-se de tots els recursos a la seva mà, al sollevament, no és gaire aventurat predir que la facció hi hagués triomfat i que arreu d'Espanya els feixistes s'haurien imposat igualment.

Tot això avui és tan clar, tan evident, que ningú pot discutir-ho honoradament. Cal, però que tot això — i moltes altres coses — vagin dient-se i repetint-se. Massa vegades els catalans pequem de discreció excessiva davant els altres. Massa vegades callem quan hauríem de parlar i situar les coses en el seu veritable lloc. El 19 de juliol del 1936 és una data essencialment catalana. I això cal que es digui. I que es digui que, fidel a la República, Catalunya aquell dia evità que els altres pobles d'Espanya caiguessin sota el jou franquista. I que, en un món convulsional, quan tothom reculava, esmoperdüt, davant el totalitarisme, quan era de bon ló admirar Hitler i Mussolini, quan anava a perpetrar-se la vergonya immensa de la no-intervenció, en una hora d'acovardiment i de renúncia, la petita i heroica Catalunya donà un altíssim exemple a tot el món i, en la seva capital, lliurava i guanyava la primera batalla contra el feixisme. La nostra gesta inicial — i la guerra que va seguir-ne — cada dia estan més estretament vinculades a la guerra del món. Avui tothom comprèn que fou en terres d'Ibèria on es lliurà el primer acte de la tragèdia. La gesta del nostre poble no mereix altra cosa que respecte i admiració per part dels homes lliures d'arreu del món. Per damunt les misèries i els abusos que tota convulsió d'aquest gènere porta en si — i que nosaltres fòrem els primers a condemnar i a combatre — destaca, amb relleu insospitat, la gesta d'un poble que sapigué resistir els embats del totalitarisme internacional en heroica i exemplar solitud.

Avui commemorem la data del 19 de juliol de 1936. Ens inclinem ferrosament davant la memòria de tots els que lluitaren i caigueren en defensa de la llibertat. Revidiquem per a Catalunya la glòria d'aquella jornada. I en el gran heroi del 19 de juliol del 1936, el President Companys, volem veure-hi el símbol de l'energia i el coratge d'un poble que es tracta de lluitar per Catalunya, per la República i per la llibertat. I a trilogia que ara més que mai, en la nostra història, ens fa vibrar intensament. Per ella, avui ja deu anys, lluitarem i triomfarem, sota la direcció del President i del Govern de Catalunya, els herois que foren els protagonistes del 19 de juliol.

I per ella, fidels a les institucions que saberen defensar-la, avui tots els catalans nacionals hem de sentir-nos units entorn de Josep Irla, President de Catalunya des del dia que Franco féu assassinar Lluís Companys.

CATALUNYA TRIOMFANT...

per Joan REBULL

Aquell 19 de Juliol...

Més d'un mes abans del 19 de juliol del 1936, Angel Ossorio fou hoete del President Companys. Acullit amb la deferència i l'admiració a què s'havia fet creditor per l'admirable i lleal defensa que feu del President i del Govern de Catalunya al llarg del bienni negre, l'il·lustre jurista castellà recorregué aquells dies gran quantitat de ciutats catalanes. Arreu Ossorio hi constata l'ordre més absolut, l'acatament incondicional al Govern de la Generalitat. Emig una Espanya convulsional, quan les provocacions falangistes eren cada dia més concretes, quan el desordre progressava perillosament, Catalunya oferia un espectacle altament encoratjador. De Catalunya en deien «l'oasis». I no és que a casa nostra no es plantegessin amb tota llur furia els problemes. Però el Govern ocupava fermament seu lloc. El President tenia autoritat. Martí Barrera, des de la Conselleria de Treball, portava a terme una tasca feixuga, però d'una indiscutible eficiència. El Conseller de Governació sabia amb qui podia comptar i aquells que no eren prou segurs. Bieu: a Catalunya es governava.

Aquell vespre de juny del 1936, Ossorio constata aquista realitat, a l'acabament d'un sonar que li havia ofert el President i el Govern de Catalunya. I ho comparava amb l'aspecte gòtic encoratjador de la situació espanyola. El Parlament de la República havia estat convertit en una mena de cova; els insults anaven d'un cantó a l'altre, però el poder expressivament confiat — les provocacions feixistes.

POQUES SETMANES ABANS...

Què passava? Simplement, una cosa: que el Govern de la Generalitat des del primer moment seguí amb atenció els maneigs dels faciosos i hi donà tota la importància que tenien. Per contra, a Madrid no ho veien pas de la mateixa manera. I a hinc s'emulaven de la continuïtat amb què Catalunya formulava les seves denúncies. Que en resulta d'incompreensible la política del Govern Central en aquelles hores! A Catalunya se li oposaren tota mena de dificultats. El traspass dels Serveis d'Ordre Públic es féu amb una parcimònia veritablement astoradora. Sortosament Josep Maria Espanya era a Governació. Sense que els serveis fossin oficialment i definitivament traspassats, a la vista dels informes que teia, el Conseller volgué controlar en el possible tot l'Ordre Públic de Catalunya. Sortosament, el Delegat de l'Estat comprengué la realitat i va avenir-se a aquesta col·laboració. Mentrestant el traspass continuava efectuant-se d'una manera lenta i difícil. En produir-se els fets del 19 de juliol els serveis encara no estaven valoritzats.

(Passa a la segona plana)

El president COMPANYS acomiadant els voluntaris de la «Maçia-Companys».

EL 19 DE JULIOL BARCELONI

COMENTARI HISTORIC

per A. ROVIRA I VIRGILI

Tres jornades propiament revolucionàries va tenir a Barcelona la II República espanyola: el 14 d'abril del 1931, jornada primaveral d'alegria; el 6 d'octubre del 1934, jornada tardor d'adversitat; i el 19 de juliol del 1936, jornada estiu de triomf. Una primavera, una tardor i un estiu històrics...

No podem dir que cap d'aquestes jornades fos catalana exclusivament. Totes tres van ésser els aspectes barcelonins de tres jornades hispàniques. La més catalana, ja que no la més sortosa, va ésser la del 6 d'octubre. Aquell dia, Catalunya no va trobar el bon camí, i es va perdre per una aspra dreuera. Però és que, de vegades, el bon camí no existeix, i a despit d'això cal prendre un camí o altre. Que fàcil seria la política — revolucionària o no — si sempre hi hagués, davant dels pobles i dels seus directors, bons camins per triar!

En contrast amb el 6 d'octubre del 1934, el 19 de juliol del 1936 va ésser, per a Catalunya, la menys nacional de les tres dates republicanes. I no donem a aquesta constatació un sentit pejoratiu. El cop militar va ésser un fet espanyol, degut a causes espanyoles, portat per un clima espanyol, o per dir-ho més concretament, castellà. Només d'una manera indirecta, el cop estava relacionat amb Catalunya. No es tractava d'un plet català. Amb tot l'adscripció de Catalunya a l'Estat espanyol, va donar a aquella, de repop, un paper en la tragèdia, paper que de bon començament va esdevenir cabdal.

Des del punt de mira català, la revolta dels militars a Catalunya va ésser una agressió exterior. Mentre que a l'Espanya castellana es va trobar en lluita oberta dos sectors de la nació, dues parts d'un mateix poble, a Catalunya hi va haver l'atac desfermat per la guarnició espanyola contra el poble català i especialment contra les seves institucions autonòmiques. La rancúnia anti-republicana anava doblada de la rancúnia anti-catalana.

Els trassals, doncs, no va ésser dut per gent de casa. Si els catalans s'haguessin trobat solmes només al joc de les propies forces, a Catalunya no s'hauria passat, en el terreny polític, de les polèmiques de

premsa, dels incidents de carrer i de les agitacions electorals; no s'hauria arribat a l'esclatament d'una guerra. La política catalana no va ésser perfecta durant el període republicà, i això els catalans mateixos ho hem de reconèixer bo i esforçant-nos per a no recaure en certes falles. Però els pitjors errors de la II República, no sols no van ésser errors catalans, ans encara van ésser comesos contra el paper i contra la voluntat de Catalunya.

Quan Barcelona, en una heroica lluita dirigida per la Generalitat, hagué vengut la guarnició espanyola, la primera embranzida de l'exèrcit revoltat al Marroc i a la Península va poder donar per fracassada. Si en el tauler de la partida no hi hagués hagut més espai que el de la terra catalana, la lluita s'hauria acabat aleshores mateix, victoriosament per a la República i per a l'Autonomia. Barcelona salvà la República el dia 19 de juliol, ben cert. Per dissort, el foc apagat ràpidament a la terra catalana, va continuar en diverses terres peninsulars, menys poderoses o menys sortoses que Catalunya en la lluita contra la revolta; i alimentada aquesta per la intervenció del nazi-feixisme i per la no-intervenció de les democràcies dorments o esverades, el foc tornà a Catalunya i hi féu les més grans malvestats. A l'Espanya castellana, els franquistes han volgut destruir l'esperit republicà. A Catalunya, com a Euzkadi i a Galícia, han volgut destruir, no sols aquest esperit, ans encara l'esperit nacional.

Pels dos esperits alhora, hem de treballar els catalans, en la pau o en la guerra, en el camp nacional, en el peninsular i en l'internacional. Salvant la República espanyola el dia 19 de juliol del 1936, Barcelona ben secundada per la resta de Catalunya va donar als republicans de les altres contrades hispàniques la prova de la seva lleialtat, una prova de sang. Que la glòria d'aquella diada, — glòria no enterrada per deplorables fets posteriors — serveix i per a enfortir els catalans en la defensa de llur ideal de llibertat i pàtria i per a decantar els companys de lluita peninsular a reconèixer al nostre poble el paper de primer rengle que li correspon en la direcció de la República de tots.

Grandesa de la nostra lluita

per Josep TARRADELLAS

Cada any que passa, els temorencs i els pessimistes han de constatar que la data del 19 de juliol es fa més viva en l'ànima de Catalunya perquè representa la seva irreductible voluntat de no deixar-se vèncer. Nobles sacrificis, heroïsmes fecunds i plens d'esperança, fidelitats que son penya de les nostres més grans ambicions nacionals... Heus ací l'alta significació de la gesta que realitza el nostre poble.

Cal recordar-ho avui perquè, per damunt de tot allò que les passions vulguin entorbellar, els catalans hem de reivindicar, cada dia amb més força i orgull, el fet d'haver estat Catalunya el primer poble que lluità contra el feixisme i que va vèncer-lo, a casa nostra, poques hores després de la seva escomesa. I un altre deure és el de no oblidar que va ésser Catalunya que envià els millors dels seus fills fora de la nostra Pàtria a lluitar i a morir pel triomf dels nostres ideals. I el de no oblidar, tampoc, que malgrat que estiguéssim deslligats de tot contacte amb el poble d'Euzkadi, a aquest no li manca el nostre ajut. Tinguem present, catalans, que la nostra bandera onejà en tots els àmbits d'Espanya on es lluitava contra l'exèrcit del general Franco.

Que ningú no deixi de sentir-se digne d'aquella Catalunya pletrica de força i generositat que sapigué mantenir a ratlla prop de dos anys — amb quina tenacitat i sacrifici! — l'exèrcit feixista, lluny de les seves fronteres. Recordem i venerem, amb la promesa d'un millor futur per a la nostra Pàtria, la memòria de milers i milers de germans que donaren la vida en defensa de la nostra existència com

a poble lliure. Siguem dignes d'ells i de tots els qui, encara avui, sofreixen. Menyspreem tots aquells altres que no volen veure la grandesa i la significació de la nostra lluita. Que tothom vegi la grandesa d'aquest passat sense l'esperit mesquí de l'home que no té fé o bé que només deixa portar-se per la seva vanitat o per l'ambició personal.

I en aquest ja llarg període de la nostra vida, els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya, tenim, també, un altre honor a reivindicar. Ho fem satisfets d'haver complert un deure, i és que el nostre Partit va iniciar unes vegades, propular en altres, l'estructuració i la realització d'un nou ordre econòmic i social que, durant aquestes últimes set anys de guerra, hem vist com altres pobles hi seguien per camins molt semblants. Però si ens sentim orgullosos d'aquesta obra, avui hem de dir, també, que forem nosaltres, solament nosaltres, els qui sabérem oposar-nos quan calia. A tot allò que anava excessiu entusiasme, en els uns, i una manca de sentit de responsabilitat, en els altres, impossibilitava de fer una tasca encara més eficient i que tingués en compte els alts interessos de Catalunya.

Aquest passat, ple de nobles gestes i de dolors, dia vindrà — voldríem que fos ben proper — que serà jutjat lliurement. Per damunt de tot, però, cal que no oblidem que la data del 19 de juliol és i serà l'afirmació d'un poble que no vol morir i que, tot i lluitant per al triomf dels seus ideals, treballa obstinadament per ésser digne de les iniquitats de llibertat que sentia, i el fervent desig d'estructurar una millor vida poítica i social.

Paraules del President COMPANYS

« I ara, amics meus, acabaré repetint un nom com no n'hi ha d'altre. Ell ens portarà a la victòria exterior i a la responsabilitat interior. Es un nom gloriós, pleoric d'energies, que té les portes obertes a totes les ànsies del

futur. Aquest nom ho salvarà tot i ens donarà força, i ho restablirà tot i ens donarà pau. Aquest nom és una realitat, un símbol i una glòria. L'heu d'escriure a tot arreu com una bandera i una consigna. Es aquest: Catalunya! »